

การสัมมนาวิชาการประจำปี 2543 เรื่อง

สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต

กลุ่มที่ 4

การเสริมสร้างสังคมโปร่งใสไร้ทุจริต

บทเรียนจากรัฐธรรมนูญใหม่และการเคลื่อนไหว
เพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน*

โดย

พิภพ ธงไชย

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

ร่วมจัดโดย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

และ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

วันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2543 ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี

ความเห็นในบทความนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน และไม่จำเป็นต้องสะท้อนจุดยืนของสถาบันที่ร่วมกันจัดการสัมมนา
ในครั้งนี้

สารบัญ

บทเรียนจากรัฐธรรมนูญใหม่และการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน

	หน้า
บทนำ	๑
ข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๔๐ ต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน	๓
องค์รวมของรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน	๙
การเคลื่อนไหวเพื่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน	๑๐
วิธีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นธรรม	๑๔
ปัญหาอุปสรรคการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการทุจริตคอร์รัปชัน	๑๗
ตัวอย่างข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐที่ฝ่ายประชาชนถูกฟ้องร้องเป็นคดีความ	๑๙
ตัวอย่างการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อการตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมของรัฐ ตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๔๐	๒๒
ข้อเสนอแนะ	๒๘
บทสรุป	๓๐

บทเรียนจากรัฐธรรมนูญใหม่และการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน

บทนำ

การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ที่เป็นไปทั่วโลก ทุกชนชั้น ทุกอุดมการณ์ทางการเมือง แม้แต่ในวงการศาสนาก็ไม่ยกเว้น

ปัญหาที่ถกเถียงกันก็คือ การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นเพราะ โครงสร้างทางการเมือง และ สังคมเปิดโอกาสให้ หรือเป็น ปัญหาพื้นฐานของมนุษย์ ที่มีโลก โกรธ หลงเป็นเจ้าของอยู่ทุกตัวคน

ดูเหมือนจะเป็นที่ตกลงกันได้ว่า การที่มนุษย์กระทำการทุจริตจนทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงนั้น มาจาก ๓ สาเหตุดังกล่าว

การเคลื่อนไหวของประชาชน ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีมาเป็นระยะในประวัติศาสตร์ ประชาธิปไตยไทย ถ้าย้อนหลังไป ๒๐ กว่าปี การเคลื่อนไหวของประชาชนในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ที่สามารถขับไล่เผด็จการทหารได้ โดยอ้างต่อสาธารณชนว่าต้องการให้มีรัฐธรรมนูญเพื่อการเลือกตั้ง ตามระบอบประชาธิปไตย สาเหตุก็มาจาก การทุจริตคอร์รัปชัน และ การใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม ของรัฐบาลทหารสมัยนั้นนั่นเอง

ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงตามระบอบประชาธิปไตย หรือเปลี่ยนจากระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบเผด็จการทหาร ที่เรียกว่า "รัฐประหาร" ก็ล้วนแล้วแต่อ้างสาเหตุว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันในหมู่ข้าราชการและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพของรัฐบาล แม้เหตุการณ์การรัฐประหารครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ก็อ้างสาเหตุการทุจริตคอร์รัปชันในรัฐบาลที่มี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยประชาชนให้การสนับสนุนคณะรัฐประหารที่เรียกตัวเองว่า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ(ร.ต.ช.) แต่เมื่อเห็นว่าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติคิดจะอยู่ในอำนาจต่อไปอีก และข้ออ้างที่จะมาปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ก็ไม่เป็นความจริงเสียทั้งหมด จึงเกิดการรวมตัวของประชาชนเพื่อต่อต้านการต่ออำนาจ อันนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือด พฤษภา' ๓๕

ฉะนั้นในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์การเมืองไทย การทุจริตคอร์รัปชัน และ การใช้อำนาจอสุติธรรม เป็นข้ออ้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศไทยมาโดยตลอด โดยประชาชนชาวไทยส่วนหนึ่ง จะไม่ยึดมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นไปตามครรลองของระบอบการเมืองที่มีอยู่หรือไม่ก็ตาม เพียงแต่ถ้าประชาชนรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้น จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ประชาชนจำนวนหนึ่งก็ยินดียินดีสนับสนุนคณะผู้ที่มีอำนาจชุดใหม่ ดังที่เกิดกระแส "เว้นวรรคทางการเมือง" และกระแส "รัฐบาลแห่งชาติ" ดังออกมาจากปากของนักวิชาการ นักการเมือง นักธุรกิจ นักการทหารและข้าราชการเป็นระยะ ๆ

รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๔๐ เริ่มต้นด้วยเจตนารมณ์ที่มุ่งไปสู่การสร้างโครงสร้างทางการเมืองใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่เรื้อรังดังกล่าว โดยมุ่งให้การเมืองโปร่งใสและสุจริต ที่สามารถตรวจสอบได้ และการทำเช่นนั้น รัฐธรรมนูญได้ ออกแบบ กลไกใหม่ๆ ให้เป็นเครื่องมือตรวจสอบและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งกระจายการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กว้างขวาง ไม่กระจุกตัวอยู่กับนักเลือกตั้ง

นอกจากนั้นก็มุ่งสร้างการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ บนการตรวจสอบโดยสาธารณะผ่านองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ออกแบบระบบการเมืองใหม่ให้กับสังคมไทย คือ เปลี่ยนระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเป็นระบบผสมระหว่างประชาธิปไตยแบบตัวแทนกับประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม จนกลายเป็นระบบการเมือง ๒ ระบบ คือ ระบบการเมืองแบบตัวแทน กับ ระบบการเมืองของพลเมือง หรือเรียกว่า “การเมืองภาคประชาชน” โดยใช้หลักการดังนี้

๑. เพิ่มอำนาจประชาชน
๒. ควบคุมและลดอำนาจผู้อยู่ในอำนาจรัฐ
๓. เพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่เป็นอิสระ
๔. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารประเทศ
๕. จัดดุลย์อำนาจทางการเมืองใหม่
๖. เปลี่ยนวิธีการเลือกตั้ง การเข้าสู่อำนาจรัฐ

หลักการต่าง ๆ ข้างต้น มีจุดมุ่งหมายที่นำไปสู่ “สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต” ที่สังคมไทยเห็นว่าเป็นปัญหารากฐานของความเจริญ ความสงบ ความสุข และความเป็นธรรมของคนในสังคมโดยรวม

หลักการดังกล่าวได้นำไปสู่การสร้างกลไกต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ที่ฝังรากลึกในสังคมผู้มีอำนาจ จนกลายเป็นความประพฤติปกติของผู้มีอำนาจและผู้ไร้อำนาจ (ที่ปราศจากทางเลือก ถ้ายังต้องพึ่งการใช้บริการของรัฐ)

รัฐธรรมนูญได้สร้างกลไกเพื่อนำไปสู่สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสร้างกลไกตรวจสอบตั้งแต่ ก่อนเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ระหว่างอยู่ในอำนาจทางการเมือง และ หลังออกจากอำนาจทางการเมือง

การตรวจสอบ ๓ ระดับดังกล่าว รัฐธรรมนูญได้สร้างทั้งกลไกและกระบวนการที่เป็นอิสระ ที่เรียกว่า “องค์กรอิสระ” (ซึ่งรวมถึงวุฒิสภาด้วย) ขึ้นหลายองค์กร และสร้างกลไกกับกระบวนการที่เอื้อให้ประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบมากกว่าที่เคยมีในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน

ข้อกำหนดของรัฐธรรมนุญ ฉบับ ๒๕๕๐ ต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น

ถ้าจะพิจารณาข้อกำหนดในรัฐธรรมนุญว่าได้สร้างกลไกและข้อกำหนดต่างๆ ที่จะทำให้เกิดโครงสร้างอันนำไปสู่ความโปร่งใส สุจริต และตรวจสอบได้ เพื่อให้การเมืองเกิดความบริสุทธิ์ และใช้อำนาจไปในทางพัฒนาสังคม ที่มุ่งไปสู่การลดช่องว่างทางชนชั้น ช่องว่างทางรายได้ และช่องว่างการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต จะต้องพิจารณาข้อกำหนดต่างๆ ในรัฐธรรมนุญที่เอื้อต่อการสร้างการเมืองให้โปร่งใสและสุจริต โดยไม่มุ่งเฉพาะกลไกที่มีหน้าที่ปราบปรามการทุจริตเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ปัจจัยต่างๆ ที่มุ่งสร้างกลไกตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ มีดังต่อไปนี้

๑. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด

เริ่มจากคุณสมบัติทั่วไป จนถึงคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง แม้แต่คุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำหนดด้วยความเชื่อพิเศษเฉพาะสังคมไทยว่า คนที่ได้รับปริญญาตรีจะทำความดี ความถูกต้อง และบริหารงานได้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ดีกว่าคนไม่จบปริญญาตรี

คุณสมบัติต่างๆ ในรัฐธรรมนุญจะเป็นตัวกำหนดสำคัญ ที่จะทำให้บุคคลต่างๆ ที่ถูกนำเข้าสู่อำนาจทางการเมือง จะวางตัวอยู่เหนือผลประโยชน์สาธารณะได้มากน้อยเพียงไร หรือที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า Conflict of Interest อันมีความหมายว่า "การกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม" ซึ่งความข้อนี้มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๑ ที่เกี่ยวกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ถ้าเราใช้เกณฑ์นี้พิจารณาในคุณสมบัติต่างๆ ของบุคคลต่างๆ ในรัฐธรรมนุญ จะเห็นได้ว่าการกำหนดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๔ ว่าด้วยคุณสมบัติขององคมนตรี จะขาดการกำหนดคุณสมบัติที่ห้ามเกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้า

แม้ในคุณสมบัติของบุคคลในตำแหน่งอื่นๆ ก็ขาดการกำหนดในประเด็นความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๗, ๑๐๙, ๑๑๐) หรือสมาชิกวุฒิสภา หรืออื่นๆ ข้อห้ามความเกี่ยวข้อง จะมุ่งไปสู่ระบบราชการและรัฐวิสาหกิจ เป็นสำคัญ

ความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ คงห้ามการมีหุ้นส่วนในบริษัทที่รับสัมปทานหรือคู่สัญญา (มาตรา ๑๑๐ วงเล็บ ๒) ยกเว้นเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ห้ามการดำรงตำแหน่งและมีหุ้นส่วนในธุรกิจการค้าตามมาตรา ๒๐๘ และ ๒๐๙

ทำไมจึงยกประเด็นเรื่องคุณสมบัติของบุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนุญถึงความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ ก็ด้วยเหตุข้อมูลการทุจริตข้อราชการบังหลวงในประเทศไทยนั้น เป็นการทุจริตที่ร่วมมือกัน ๓ ฝ่าย ที่เรียกว่า "ไตรภาคี" คือ

นักการเมือง

ข้าราชการประจำ (รวมพนักงานรัฐวิสาหกิจ)

และนักธุรกิจ

และการทุจริตข้อหาทุจริตบังหลวงนี้ทำบนเงื่อนไขของกฎหมาย ตำแหน่งหน้าที่ และบารมีในสังคม ซึ่งถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทุจริตคอร์รัปชันตลอดมา

เพราะถ้าจะให้ให้นักการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในรัฐธรรมนูญปลอดจากการเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ร่วมกันทุจริต ควรให้บุคคลเหล่านั้นไม่มีความเกี่ยวพันใดๆ กับระบบราชการ ระบบธุรกิจ ตลอดช่วงเวลาที่ตนดำรงตำแหน่ง โดยให้ทำงานเต็มเวลาในตำแหน่งที่ตนดำรงสถานะอยู่ตามรัฐธรรมนูญ

อีกทั้งในบางตำแหน่ง จะต้องกำหนดระยะเวลาหลังการออกจากตำแหน่งระดับสูงในทางการเมืองและราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โดยห้ามการไปดำรงตำแหน่งในบริษัทต่างๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง เช่น ตำแหน่งระดับสูงในธนาคารแห่งประเทศไทย หรือตำแหน่งระดับสูงในรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งในทางการเมืองในกิจการที่มีการเอื้อประโยชน์ระหว่างรัฐกับเอกชนได้ ดังมีตัวอย่างให้เห็นได้ในสังคมไทย เช่น ตำแหน่งระดับสูงในธนาคารแห่งประเทศไทย ไปดำรงตำแหน่งในสถาบันทางการเงินตามบริษัทต่างๆ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในรัฐวิสาหกิจ ออกไปดำรงตำแหน่งในบริษัทที่มีกิจการเกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจนั้น หรือรัฐมนตรี เมื่อออกจากการเมือง จะต้องห้ามการไปดำรงตำแหน่งทางธุรกิจระยะเวลาหนึ่ง

นอกจากนั้น ในคุณสมบัติของตำแหน่งต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ที่ไม่เอื้อต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดการกระจุกตัวอยู่แต่นักการเมือง ข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย และตุลาการ ก็เพราะไม่มีสัดส่วนของภาคประชาชนอยู่เลย ยกเว้นในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือคณะกรรมการตามมาตรา ๔๐

นอกจากนี้สัดส่วนของหญิงชายและคนพิการ ก็มีกำหนดไว้ใน มาตรา ๑๙๐ ในเรื่องกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องบุคคลนั้นๆ เท่านั้น

ยังคุณสมบัติเข้าสู่การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐมนตรี ได้กำหนดคุณสมบัติการศึกษาว่า ต้องไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (มาตรา ๒๐๖, ๑๐๗, ๑๒๕) ทำให้กันคนจำนวนมากที่เป็นพลเมือง มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่มีสิทธิเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ เป็นจำนวนมหาศาล อันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้าตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในความหมายที่กว้าง จะเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๙๙-๒๐๐

๒. จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นหลายองค์กร

รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๔๐ ได้กำหนดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๓)

นั่นคือการแบ่งอำนาจเป็น ๓ ฝ่ายที่ไม่ขึ้นต่อกัน คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ

แต่การสร้างองค์กรอิสระต่างๆ ที่มีอำนาจเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดอำนาจที่ ๔ ขึ้นมาตรวจสอบอำนาจทั้ง ๓

องค์กรอิสระเหล่านั้น ได้แก่

- คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ศาลรัฐธรรมนูญ
- ศาลยุติธรรม
- ศาลปกครอง
- ศาลทหาร
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ เหล่านี้ ต่างมีบทบาทในการตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง ข้าราชการประจำ (รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ) อันอาจนำไปสู่ความประพฤติมิชอบ ที่เป็นต้นเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้

ที่จริงควรนับวุฒิสภาเป็นองค์กรอิสระอีกองค์กรหนึ่ง เพราะคุณสมบัติหนึ่งของวุฒิสมาชิกคือการไม่สังกัดพรรคการเมือง (มาตรา ๑๒๖) และยังสามารถตรวจสอบนักการเมืองได้ด้วย ด้วยการอภิปรายและเข้าชื่อถอดถอน (มาตรา ๓๐๔) ผู้มีตำแหน่งตามมาตรา ๓๐๓ ได้ด้วย

แต่จุดอ่อนก็ดังที่กล่าวมาแล้ว องค์กรอิสระต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบผู้มีตำแหน่งในภาคธุรกิจได้ คงต้องอาศัยกฎหมายอื่น และหน่วยงานราชการ ทั้งที่ก็มีการพิสูจน์แล้วว่า มีการร่วมมือกันระหว่างราชการกับธุรกิจและนักการเมือง ทำให้การตรวจสอบการทุจริตในระบบไตรภาคีทำไม่ได้

นอกจากนั้น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งออกมาเพื่อรองรับบทบาทและหน้าที่ขององค์กรอิสระเหล่านี้ เป็นการออกโดยสมาชิกรัฐสภาชุดเก่า ตามรัฐธรรมนูญฉบับเก่า ซึ่งเป็นนักการเมืองในระบบเก่า ที่มีผลประโยชน์และวิถีคิดอันเป็นอุปสรรคต่อการทำการเมืองให้โปร่งใสและสุจริต จึงเป็นเหตุให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญขัดกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และเป็นอุปสรรคต่อการตรวจสอบการทุจริตและทำการเมืองให้โปร่งใสหลายฉบับ หลายมาตรา ซึ่งควรมีการทำวิจัย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวในรัฐสภาชุดใหม่ภายหลัง

การหมดวาระของรัฐบาลชุดปัจจุบันและมีรัฐบาลชุดใหม่ เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๔๐ เรียบร้อยแล้ว

นอกจากนี้ องค์การอิสระยังไม่สามารถตรวจสอบไปถึงบริษัทบริหารของนักการเมือง ข้าราชการประจำบางระดับ พนักงานรัฐวิสาหกิจบางระดับ และนักธุรกิจ บุตรที่บรรลุนิติภาวะ ภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส รวมทั้งญาติพี่น้องและบริษัทบริหาร ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของผู้มีอำนาจทางการเมืองและผู้มีอำนาจทางธุรกิจที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง อันนำไปสู่การทุจริตได้ โดยการทำนิติกรรมอำพราง ทำให้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ของตัวอยู่

นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๔๐ ยังเพิ่มองค์การอิสระที่ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง แต่เป็นองค์การดูแลการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม อันเป็นสาเหตุแห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน และจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ก็ถูกตั้งขึ้นมา เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๑๙๙-๒๐๐) และองค์การอิสระจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (มาตรา ๔๐) เป็นต้น และยังจะมีองค์การอิสระอีกหลายองค์การตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ เช่น องค์การคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๕๗) เป็นต้น จนเกิดอำนาจที่ ๔ เพิ่มขึ้น จากเดิมที่หลักการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีอำนาจ ๓ ฝ่าย (อำนาจบริหาร / อำนาจนิติบัญญัติ / อำนาจตุลาการ)

๓. การแยกบุคคลที่เป็นรัฐมนตรีออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๒๐๑ และการกำหนดคุณสมบัติของรัฐมนตรีเพิ่มขึ้น (มาตรา ๒๐๘, ๒๐๙) ก็เพื่อควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน และแยกอำนาจนิติบัญญัติกับบริหารให้มากขึ้น รวมทั้งการให้สิทธิ ส.ส. ยกมือเลือกนายกรัฐมนตรี (มาตรา ๒๐๒) ก็หวังจะให้เกิดความเป็นอิสระของ ส.ส. เพื่อการตรวจสอบผู้บริหารมากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน

๔. การให้วุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยไม่สังกัดพรรคทางการเมือง

ทำให้บทบาทของวุฒิสมาชิกเปลี่ยนไป กลายเป็นองค์การอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบผู้ใช้อำนาจบริหารทั้งในรัฐบาล หน่วยราชการ รวมทั้งองค์การอิสระ และยังเป็นผู้เลือกสรรบุคคลเข้าสู่องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และการที่วุฒิสมาชิกถูกเลือกมาจากเขตเลือกตั้งใหญ่กว่าเขตเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในอนาคตบทบาทของวุฒิสมาชิกจะสูงเด่นและอาจจะมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๕. การยอมรับการรวมกลุ่มของประชาชน

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีการยอมรับการรวมกลุ่มของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม ในหมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยเพิ่มคำว่า "องค์กรเอกชนหรือหมู่คณะอื่น" เข้าไปในมาตรา

๔๕ นับเป็นครั้งแรกของระบบการเมืองไทย ที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนดังกล่าว อันนำไปสู่การใช้อำนาจตรวจสอบการทุจริตคอรัปชั่นและการเข้าไปสู่อำนาจอื่นๆ ของประชาชนตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญในมาตราอื่นๆ ตามมา เช่น มาตรา ๔๐, มาตรา ๑๗๐, มาตรา ๑๗๑, มาตรา ๑๗๙-๒๐๐, มาตรา ๓๐๔ เป็นต้น จนเกิดระบบการเมือง ๒ ระบบขึ้นในระบบประชาธิปไตยซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สร้างขึ้นมาก็คือ ประชาธิปไตยแบบตัวแทน กับ ประชาธิปไตยทางตรง ที่เรียกว่า การเมืองภาคประชาชน

๖. การระบุดึงอำนาจของประชาชนชัดเจนขึ้น

การที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้กำหนดอำนาจอธิปไตยไว้ในมาตรา ๓ ที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ได้สร้างจิตสำนึกขึ้นในหมู่ประชาชน ว่าอำนาจการปกครองประเทศนั้นเป็นของประชาชน นักการเมืองทั้งหลายเป็นผู้ที่ประชาชนเลือกขึ้นไปใช้อำนาจนั้นเพียงชั่วคราว ประชาชนสามารถถอดถอนได้ ไม่ใช่ตามวาระการเลือกตั้ง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นฉบับก่อนๆ แต่สามารถรวมตัวกันเสนอกฎหมาย (มาตรา ๑๗๐) รวมตัวกันเสนอกฎเกณฑ์ (มาตรา ๓๐๔) หรือใช้สิทธิเฉพาะตัวยื่นเรื่องไปยังองค์กรอิสระบางองค์กร ให้ตรวจสอบผู้มีอำนาจทางการเมืองได้ หรือผ่านสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

๗. การกระจายอำนาจ

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้สร้างเงื่อนไขและกลไกการกระจายอำนาจบริหารจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค และลงไปถึงตำบล ซึ่งไม่แต่กระจายอำนาจการบริหารงานของกระทรวงมหาดไทยเดิม ยังกระจายอำนาจการจัดการศึกษา อำนาจการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น (หมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๒ ถึง มาตรา ๒๗๐)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้สร้างกลไกและเงื่อนไขการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการตรวจสอบการทุจริตคอรัปชั่น รวมทั้งสร้างโครงสร้างการบริหารจัดการประเทศใหม่ ที่มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพ และการบริหารงานที่มั่นคงขึ้น

แต่การเขียนรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังคงอยู่บนกรอบความคิดแห่งการประนีประนอมกับอำนาจทางการเมืองเก่าในระบบเดิมของรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๓๕ มีการประนีประนอมให้ใช้รัฐธรรมนูญซ้อนกัน ๒ ฉบับ ระหว่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๓๕ กับรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๔๐ โดยการกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล ทำให้อำนาจการออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ การตั้งรัฐบาล (ขวน ๒) การแต่งตั้งบุคคลเข้าสู่องค์กรอิสระ ยังคงอยู่ในอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๕ และอยู่ในอำนาจของวุฒิสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ของสภาทั้ง ๒ ต่างไม่เต็มใจให้มีการปฏิรูปการเมืองอย่างที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และอาจจะไม่รับรองรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ถ้าไม่เกิดการเคลื่อนไหวของประชาชนทั่วประเทศอย่างเข้มแข็ง

การประนีประนอมครั้งนี้ ทำให้เกิดความล่าช้าของการปฏิรูปการเมืองหลายประการ ดังนี้

๑. กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหลายฉบับขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหลายมาตรา ที่ยกมาได้ชัดเจนคือการใช้อำนาจของประชาชนเข้าชื่อ ๕๐,๐๐๐ ชื่อ (ตามมาตรา ๑๗๐ และ มาตรา ๓๐๔) เป็นไปด้วยความลำบากและมีโทษกำกับไว้ด้วย จนยากที่ประชาชนทั่วไปจะปฏิบัติได้

๒. การเลือกบุคคลเข้าสู่องค์กรอิสระ โดยนักการเมือง (ทั้ง ส.ส.และ ส.ว.) ในระบบเก่า ทำให้เลือกคนที่มีคุณภาพและวิธีคิดไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อันนำไปสู่วิธีทำงานขององค์กรอิสระนั้น ๆ ซึ่งยังใช้กรอบคิดแบบราชการนิยม อำนาจนิยมและความมั่นคงของประเทศชาติแบบเก่า ไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง หรือผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในหลายกรณีจึงถูกกระแสของประชาชนและนักวิชาการวิจารณ์อย่างหนัก ซึ่งครั้งหนึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ถูกวิจารณ์ในเรื่องคำตัดสิน (กรณีรัฐมนตรีเนวิน ชิดชอบ) จนเกิดผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรคณะในตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

๓. การตีความรัฐธรรมนูญตามมาตราต่าง ๆ ตามอำนาจที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ นักการเมืองในระบบเก่า (ส.ส.และ ส.ว.) ยังใช้หลัก ดีความแบบแคบ (แบบอำนาจนิยม และ ราชการนิยม) ไม่ดี ความแบบกว้าง (แบบประชาชนมีส่วนร่วม) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หรือเจตนารมณ์ของประชาชนที่เรียกร้องให้เขียนรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้น ในหลายกรณีเป็นการตีความที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การตีความมาตรา ๑๗๐ ของประธานรัฐสภา หรือการตีความการเข้าชื่อ ๕๐,๐๐๐ ชื่อ เรื่องทุจริตยา ของประธานวุฒิสภา เป็นต้น

องค์รวมของรัฐธรรมนุญในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน

รัฐธรรมนุญฉบับ ๒๕๔๐ ได้ออกแบบกลไกที่เป็น องค์รวม ในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจของรัฐให้เป็นธรรมอยู่ทุกหมวด ในจำนวน ๑๒ หมวด ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนุญ แต่ละหมวดในหลายมาตรา ถูกกำหนดให้มีทั้งส่วนเสริม หรือหน้าที่โดยตรง ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างอำนาจรัฐให้เป็นธรรม ดังนี้

๑. หมวดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง

เริ่มจากหมวด ๘ ศาล โดยเฉพาะส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๑๑ การตรวจเงินแผ่นดิน

๒. หมวดที่เป็นส่วนเสริมเพื่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจบริหารงานไม่เป็นธรรม

ในหมวดนี้รัฐธรรมนุญกำหนดไว้ที่สำคัญก็คือ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการเลือกตั้ง ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓. บทบัญญัติที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือการเมืองภาคประชาชน

การเขียนรัฐธรรมนุญฉบับนี้ เป็นการเขียนรัฐธรรมนุญให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน และกำกับการใช้อำนาจทางการบริหารให้เป็นธรรม ซึ่งมีการเขียนให้บทบาทของภาคประชาชนไว้หลายมาตรา และในหลายหมวด ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนุญที่สำคัญที่สุด อันอาจจะเป็นการวางรากฐานการสร้างพลังทางสังคม ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการเมือง ในวงราชการ และวงการธุรกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

การเคลื่อนไหวเพื่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ในประวัติศาสตร์สังคมไทย ราษฎรไทยได้เคลื่อนไหวเพื่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันมาตลอด จนเป็นเหตุข้ออ้างในการเปลี่ยนรัฐบาลจากระบบเผด็จการมาเป็นประชาธิปไตย และจากระบบประชาธิปไตยกลับไปเป็นเผด็จการ ล้วนอ้างเหตุแห่งการเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม

เมื่อเกิดเหตุการณ์การต่อสู้เผด็จการของประชาชนต่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ(รสช.)ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ จนท้ายสุดได้นำไปสู่การแก้ไขโครงสร้างการเมืองใหม่ทั้งระบบ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ออกแบบระบบการเมืองประชาธิปไตยใหม่

พลังที่ทำให้ประชาชนเข้ามาขับเคลื่อนทางการเมืองมากขึ้น คือพลังของสิทธิเสรีภาพ ที่ทำให้เกิดการตัดสินใจทางการเมือง โดยประชาชน เพื่อประชาชน มากยิ่งกว่ายุคใดสมัยใดในประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย

การเคลื่อนไหวเพื่อสังคมโปร่งใสไร้ทุจริตในภาคประชาชนนั้น มีหลายรูปแบบ ทั้งการเคลื่อนไหวเรื่องการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม และพฤติกรรมของผู้มีอำนาจรัฐที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน มีดังนี้

๑. การเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันโดยตรง

การเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ ที่โด่งดังมากคือ การเคลื่อนไหวของกลุ่มแพทย์ชนบท และ ๓๐ องค์กรพัฒนาเอกชน เรื่องการทุจริตการจัดซื้อยาในกระทรวงสาธารณสุข การเคลื่อนไหวของกลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน กรณีการแจ้งทรัพย์สินเป็นเท็จของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหลายมาตรา

๒. การเคลื่อนไหวความไม่โปร่งใสของรัฐวิสาหกิจและโครงการของรัฐ อันอาจนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน

ตลอดระยะเวลา ๓ ปี ของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้เกิดการรวมตัวของประชาชนในหลายพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม ในการทำโครงการใหญ่ทางอุตสาหกรรมไปลงในพื้นที่ ซึ่งแต่ก่อนประชาชนไม่มีปากมีเสียง แต่นับจากเหตุการณ์พฤษภา' ๓๕ การตื่นตัวของประชาชนสูงมาก จึงเกิดการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย และก่อตัวสูงสุดในช่วง ๓ ปีที่มีการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- กรณีการต่อสัญญา ช่อง ๗ ช่อง ๕ ก่อนที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๔๐ ประกาศใช้
- การทำสัญญาวางท่อก๊าซไทย - พม่า
- การทำสัญญาวางท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย

- การสร้างบ่อน้ำบาดน้ำเสียที่ จ.สมุทรปราการ
- การสร้างโรงไฟฟ้าที่ จ.ราชบุรี
- การสร้างโรงไฟฟ้าที่ จ.ประจวบคีรีขันธ์
- การสร้างศูนย์วิจัยนิวเคลียร์ที่ อ.องครักษ์ จ.นครนายก
- การสร้างโรงงานกำจัดขยะที่ จ.ระยอง
- ฯลฯ

๓. การเคลื่อนไหวการทำผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น

การเคลื่อนไหวในกรณี เป็นการเคลื่อนไหวโดยบุคคลและโดยองค์กรประชาชนในพื้นที่ ประสานกับองค์กรประชาธิปไตยในกรุงเทพฯ ซึ่งมีตัวอย่างหลายกรณี เช่น

- กรณีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แจ่งทรัพย์สินเป็นเท็จ จำนวน ๔๕ ล้านบาท
- กรณีนายกรัฐมนตรี กับรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ใช้อำนาจขัดรัฐธรรมนูญ
- กรณีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กรณีบ้าน ๓ หลัง ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี

๔. การเคลื่อนไหวการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นธรรม และขัดรัฐธรรมนูญ

เกิดขึ้นจากกรณีสมาชิกสภาคนจนถูกกล่าวหาจากนายตำรวจผ่านสื่อมวลชน ก่อนมีหมายจับตามกฎหมาย จึงเกิดการรวมตัวขององค์กรประชาชนกับองค์กรประชาธิปไตย เรียกร้องให้ตั้งกรรมการสอบสวนนายตำรวจที่มีพฤติกรรมอันล่วงละเมิดบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กับสมาชิกของสภาคนจน จนมีคดีความในทางศาลกับประชาชนและหนังสือพิมพ์เกือบ ๑๐๐ คดี

๕. การเคลื่อนไหวแก้กฎหมายหรือเขียนกฎหมายใหม่ที่น่าไปสู่การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนและนำไปสู่การทุจริตคอร์ปชั่น

ภาคประชาชนได้เคลื่อนไหวให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือกฎหมายใหม่ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เช่น

- พระราชบัญญัติพิจารณาพิচারณ์ตามมาตรา ๕๙
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการเลือกตั้ง
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๙๙ และ ๒๐๐
- พระราชบัญญัติตามมาตรา ๔๐

๖. การเคลื่อนไหวตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มีอำนาจรัฐหรือจะเข้าสู่อำนาจรัฐ

มีการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ ตั้งแต่การเสนอบุคคลเข้าเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จนถึงรัฐมนตรีที่มาจากรัฐธรรมนูญฉบับเก่า ที่ไม่ปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ เช่น

- กรณี ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน สมัครเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- กรณีที่นายอมร อมรรัตนานนท์ ยื่นเรื่องตรวจสอบคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลว่าขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๘

๗. การเคลื่อนไหวตรวจสอบการออกกฎหมายและการทำสัญญากับองค์กรระหว่างประเทศ

แต่เดิมการที่รัฐไทยทำสัญญากับองค์กรระหว่างประเทศ ประชาชนไม่มีโอกาสรับรู้ รับทราบ แต่จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ความตื่นตัวของประชาชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำสัญญาระหว่างประเทศมีสูงมาก แต่นักการเมืองยังห่วงอำนาจและจำกัดการมีส่วนร่วมเฉพาะสมาชิกวุฒิสภา องค์กรประชาชน องค์กรนักธุรกิจ และองค์กรนักวิชาการ จึงมีการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ และเสนอให้ใช้การลงประชามติตามมาตรา ๒๑๔ ในสัญญาระหว่างประเทศ และขอมีส่วนร่วมให้ทำพิจารณาพิচারณ์ในกฎหมายสำคัญ ๆ เช่น

- กรณีกฎหมาย ๑๑ ฉบับที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นกฎหมายขายชาติ
- กรณีข้อตกลงกับ IMF.
- กรณีสัญญาเงินกู้ ADB.
- กรณีสัญญาเงินกู้ธนาคารโลก

๘. การเคลื่อนไหว แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล

เป็นการเคลื่อนไหวคัดค้านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีข้อขัดแย้งกันระหว่างแนวทางการพัฒนาทุนนิยมเสรี ที่เน้นอุตสาหกรรม การส่งออก การพึ่งพาทุนและตลาดต่างประเทศ และการบริโภคแบบโลกตะวันตก อันทำให้มีการทำลายทรัพยากร เกิดมลภาวะ เอาเปรียบแรงงานและการย้ายถิ่นฐาน ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกแนวทางการพัฒนาแบบนี้ว่า **ฉันทมติแห่งวอชิงตัน (Washington Consensus)** ซึ่งรัฐบาล พรรคการเมือง และสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดแผนให้รัฐบาลและหน่วยงานราชการปฏิบัติ

กับแนวทาง **เศรษฐกิจพอเพียง** ซึ่งเน้นการพึ่งตนเอง และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเมตตา ที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า **ฉันทมติแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (Bangkok Consensus)** และองค์กรพัฒนาเอกชนได้เคลื่อนไหวให้พัฒนาไปสู่ **ฉันทมติประชาชน (People Consensus)** ให้ได้

การขัดแย้งแนวทางการพัฒนา ๒ แบบเป็นต้นเหตุอันหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจรัฐโดย นักการเมือง เพื่อนักการเมือง ที่ไม่เป็นธรรมต่อราษฎรและชุมชน องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน จึงเคลื่อนไหวให้พรรคการเมืองประกาศนโยบาย ตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งการเคลื่อนไหวนี้จะทำอย่างจริงจังและเป็นขบวนการในช่วงที่มีการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาลใหม่

วิธีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นธรรม

ภาคประชาชน ซึ่งรวมตัวกันเป็นองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาธิปไตย องค์กรนักศึกษา และองค์กรนักวิชาการ ตามมาตรา ๔๕ ได้เคลื่อนไหวเพื่อตรวจสอบผู้มีอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ การรวมตัวของภาคประชาชนหลายแบบดังกล่าว ได้ใช้รูปแบบการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบ ดังนี้

๑. ยื่นหนังสือ

ได้มีการประชุมทั้งอย่างเปิดเผย และประชุมภายในองค์กรเพื่อยื่นหนังสือถึงผู้รับผิดชอบ หรือองค์กรอิสระ หรือหน่วยงานราชการ ซึ่งทุกองค์กรที่เคลื่อนไหว จะเริ่มต้นด้วยวิธียื่นหนังสือก่อน ซึ่งจะมี ๒ ลักษณะ คือ

- หนังสือร้องเรียน เพื่อให้มีการพิจารณา ทบทวน ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการตอบรับ หรือมีการพิจารณาอย่างจริงจังจากภาคการเมือง แต่หลายเรื่องจะเริ่มต้นด้วยหนังสือร้องเรียน ถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในกระทรวงที่เกี่ยวข้องก่อนมีการเคลื่อนไหวแบบอื่นต่อไป

- หนังสือกล่าวหา หรือร้องทุกข์ ซึ่งถ้ามีหลักฐานพอควร และเป็นกรกล่าวหาตามข้อกำหนดในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น ๆ จะได้รับการตอบสนอง รับเรื่องและดำเนินการจากหน่วยงานราชการในระดับหนึ่ง และบางเรื่องก็ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ แต่บางเรื่องก็ถูกละเลยจากหน่วยงานราชการ และแม้แต่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น

- กรณีแจ้งทรัพย์สินเป็นเท็จ ๔๕ ล้านบาท
- กรณีบ้าน ๓ หลัง จ.กาญจนบุรี
- กรณีการทุจริตยา
- กรณี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตร
- กรณีคุณสมบัติรัฐมนตรี
- กรณีโครงการใหญ่ๆ ของรัฐ
- ฯลฯ

๒. แลกงข่าว

เมื่อมีประเด็นและมีหลักฐานพอเชื่อได้ว่า หรือมีข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือการประชุมของประชาชน ในกรณีการทุจริตคอร์ปชั่นหรือการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นธรรม องค์กรประชาชน องค์กรนักศึกษา หรือองค์กรนักวิชาการ ก็จะจัดประชุมตรวจสอบข่าวและข้อเท็จจริง แล้วมีมติ แลกงข่าวต่อสื่อมวลชน ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชน การแลกงข่าวหลายเรื่องกลายเป็นประเด็นสาธารณะและนำไปสู่การหาหลักฐานเพื่อยื่นเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓. อภิปรายและสัมมนา

นับเป็นกิจกรรมที่ทำต่อมาหลังจากการยื่นหนังสือหรือแลกงข่าว เพื่อหาผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มาร่วมตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ซึ่งนักวิชาการหลายคนนิยมมาร่วมกิจกรรมแบบนี้ เพื่อหนุนช่วยการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน และทำให้กลายเป็นประเด็นทางวิชาการ ซึ่งในสังคมไทยยังให้ความเชื่อถือแก่นักวิชาการ ที่มีผลงานวิจัยและมีบทบาทในสังคม ทำให้การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนมีแนวร่วมกว้างขวางขึ้น

๔. การชุมนุม

เมื่อการหยุดยั้งโครงการใหญ่ๆ หรือนโยบายของรัฐบาลไม่ได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ข้างต้น ประชาชนผู้เดือดร้อนในพื้นที่ก็จะจัดการชุมนุมในที่สาธารณะขึ้น และหลายครั้งองค์กรประชาธิปไตยกับองค์กรพัฒนาเอกชนได้จัดชุมนุมในกรุงเทพฯ หนุนช่วย เช่น กรณีโครงการวางท่อก๊าซไทย-พม่า หรือกรณีปัญหาของสมัชชาคนจน หรือกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามสิทธิตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๔

๕. การถือแฟงและการละเมิดกฎหมาย

นับเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ ถ้าการชุมนุมไม่เป็นผล และรัฐบาลไม่สนใจ ประชาชนในพื้นที่ก็จะใช้ วิธีถือแฟง และอาจจะมีการละเมิดกฎหมายที่ไม่รุนแรง เช่น กรณีปิดป่าขวางแนวท่อก๊าซที่ อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ของกลุ่มอนุรักษ์กาญญา เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๐ - มีนาคม ๒๕๔๑ หรือกรณีการปิดกำแพงทำเนียบรัฐบาลของสมัชชาคนจน เข้าไปอยู่ที่สนามหญ้าเมื่อกลางปี ๒๕๔๓ หรือการปิดถนนของประชาชนจังหวัดประจวบฯ หรือกรณีขัดขวางการทำประชาพิจารณ์โครงการวางท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

แต่การถือแฟงดังกล่าว ประชาชนจะทำไปโดยสันติวิธี และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รัฐบาลทบทวนโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่มีการทุจริตคอร์ปชั่น และการตัดสินใจบนฐานของการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ประชาชนจะอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๔, ๕๔, ๕๙ และ ๖๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในสิทธิและเสรีภาพของการชุมนุมโดยสงบ และสิทธิการมีส่วนร่วมในข้อมูล เหตุผล รวมทั้งการพิจารณาของรัฐ แต่วิธีการนี้ ยังอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับกว้าง ด้วยเหตุนี้นักการเมืองจึงได้ตอบด้วยการใช้กฎหมายบังคับ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่า การถือ

แพ่ง ได้รับการยอมรับในระดับสากล และประสบความสำเร็จที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกติกาในสังคม แต่ทั้งนี้ ต้องเป็น การถือแพ่งแบบสันติวิธี

๖. การทำประชาพิจารณ์

ในหลายโครงการของรัฐ รัฐได้จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ แต่เนื่องจากตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ มีกฎหมายซึ่งออกก่อนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เช่นกฎหมายสิ่งแวดล้อม ๒๕๓๕ กฎหมายข้อมูลข่าวสาร และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการทำประชาพิจารณ์ เป็นกฎหมายที่ล้าหลังและขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งยังไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ทำให้การทำประชาพิจารณ์ (ซึ่งต้องอาศัยกฎหมายอีก ๓ ฉบับ ดังกล่าวใช้ประกอบด้วย) ล้มเหลว รวมทั้งรัฐใช้การทำประชาพิจารณ์เป็นการทำประชาสัมพันธ์ หรือการทำความเข้าใจกับประชาชนบนฐานข้อมูลไม่รอบด้าน และรัฐยังไม่จริงจังกับการทำประชาพิจารณ์ ถ้าผลมาตรงข้ามกับที่รัฐต้องการ รัฐก็จะเก็บเรื่องไว้ เช่น กรณีการทำประชาพิจารณ์เรื่องทางด่วนผ่านชุมชนบ้านครัว ในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ประชาพิจารณ์จึงกลายเป็นขบวนการสร้างความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน มากยิ่งขึ้น ประชาพิจารณ์จึงถูกปฏิเสธและต่อต้าน จนไม่สามารถจัดได้ หรือจัดได้ก็ไม่สมบูรณ์ เช่น กรณีประชาพิจารณ์โรงไฟฟ้าบ้านกูด และท่อก๊าซไทย-มาเลย์ เป็นต้น

วิธีการต่างๆ ที่ฝ่ายประชาชนใช้เคลื่อนไหวเพื่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอนุมัติโครงการต่างๆ ข้างต้น มีเหตุผลมาจากฝ่ายประชาชนเชื่อว่า เบื้องหลังการอนุมัติโครงการโดยนักการเมืองและข้าราชการประจำ ที่ร่วมมือกับนักธุรกิจ ล้วนแล้วแต่มีการทุจริตคอร์รัปชันด้วยวิธีการต่างๆ อยู่เบื้องหลัง เช่น การได้เปอร์เซ็นต์จากการลงนามอนุมัติโครงการของรัฐมนตรีหรือพรรคการเมืองที่รัฐมนตรีสังกัด การกว้านซื้อที่ดินล่วงหน้าในพื้นที่ที่โครงการไปลง นักการเมืองหรือหัวคะแนนมีบริษัทรับเหมาตัดตอนประมูลงานของโครงการ เป็นต้น

นอกจากที่ประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐที่ดูแลโครงการ โดยเฉพาะโครงการอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพต่ำ (Junk Industry - อุตสาหกรรมขยะ) หรืออุตสาหกรรมที่อาจสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมในรอบ ๔๐ ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๘ แผน ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดปัญหาชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการอพยพย้ายหนี และความยากจน เช่น กรณีเขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง ที่เรียกว่า “มาบตาพุด” เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด มักถูกนำมากล่าวอ้างเสมอ หรือกรณีตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการได้รับสารพิษจากขยะอุตสาหกรรม เป็นต้น รัฐบาลและหน่วยงานราชการก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ได้ จนในที่สุดประชาชนและชุมชนถูกทอดทิ้งให้ดิ้นรนช่วยตัวเองไปตามมีตามเกิด

ปัญหาอุปสรรคการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัญหาอุปสรรคของการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม โดยใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีดังนี้

๑. ทักษะและวิธีการของนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ต่อการเคลื่อนไหวของประชาชน

เมื่อประชาชนอ้างรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบพฤติกรรมที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันของกลุ่ม ไตรภาคีดังกล่าว ผู้มีอำนาจรัฐ คือ นักการเมือง ข้าราชการประจำ และนักธุรกิจ (ผู้มีอำนาจเงิน) จะมีทัศนคติดังนี้

๑.๑ มองว่าการเคลื่อนไหวเป็นเรื่องทางการเมือง หรือมีพรรคการเมืองอยู่เบื้องหลัง

ทัศนคตินี้จะถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดการลดความน่าเชื่อถือต่อคนในสังคม และนำไปสู่การละเลยการแก้ปัญหาของรัฐ ทั้งที่ปัญหานั้นเป็นปัญหาจริง เกิดจริง และมีอยู่จริงในพื้นที่

๑.๒ มองว่าเป็นการถูกจ้างมาเคลื่อนไหว

นักการเมือง โดยเฉพาะนักการเมืองพรรคประชาธิปไตย จะกล่าวหาว่า องค์กรประชาชนรับเงินต่างชาติ เมื่อถูกโต้กลับก็ไม่สามารถหาหลักฐานมาแสดงว่ารับจากองค์กรใด ประเทศใด หรือมาจากนักธุรกิจ และนักการเมืองที่อยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลคนใด ทั้งที่รัฐบาลได้มีกลไกตรวจสอบได้อยู่แล้ว แต่ไม่พบหลักฐานดังกล่าว แต่รัฐบาลก็ยังใช้การใส่ร้ายป้ายสีต่อสาธารณะอยู่เสมอ โดยไม่คำนึงว่า เป็นการขัดรัฐธรรมนูญมาตรา ๔

๑.๓ มองผู้ทำการเคลื่อนไหวด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์

รัฐบาลมองว่าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อการสร้างฐานมวลชนเข้าสู่การเมืองในระบบ ทั้งที่ปัญหานั้นมีอยู่จริง

๑.๔ มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมและราชการนิยม

นักการเมืองและข้าราชการส่วนใหญ่ไม่มีความคิดแบบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม กระแสนี้สูงขึ้น จึงเกิดปฏิกิริยาทางลบต่อการเคลื่อนไหวของประชาชนอยู่เสมอ และจะยอมรับก็ต่อเมื่อมีการชุมนุม จึงเป็นเหตุให้มีการชุมนุมของประชาชนหลายครั้งในรอบ ๓ ปี และมีเหตุให้เกิดความรุนแรงจากการปะทะของเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน

๑.๕ รัฐบาลและนักการเมืองจะสื่อปัญหาและการแก้ปัญหาให้กับชนชั้นกลางในเมือง

ทั้งนี้รัฐบาลจะไม่สนใจว่าปัญหานั้นได้ถูกแก้ไปหรือไม่ และนักการเมืองจะใช้คนจนเป็นตัวละครบนเวทีการเมืองเท่านั้น ถ้าคนดูคือชนชั้นกลางพอใจ ก็ปิดเวที

๑.๖ การให้ข้อมูลเป็นเท็จ หรือข้อมูลด้านเดียวของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ

การให้ข้อมูลแบบนี้ต่อสาธารณะ ทำให้มิติของสังคมตัดสินใจอยู่บนฐานข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง องค์การประชาชนเคยทำหนังสือร้องเรียนนายกรัฐมนตรีให้ปลดผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจนั้น แต่ไม่เป็นผล ฉะนั้นการพูดเท็จในสังคมจึงกลายเป็นวัฒนธรรมของชนชั้นนำ

๒. การใช้สื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

๒.๑ การใช้สื่อวิทยุในท้องถิ่น

องค์การประชาชนจะใช้สื่อนี้ได้้น้อยมาก หลายจังหวัดฝ่ายประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการใหญ่ๆ ของรัฐ หรือการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยราชการจะไม่สามารถเข้าไปจัดรายการวิทยุได้เลย มีเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ที่สถานีวิทยุหลายสถานีเปิดโอกาสให้มีการสัมภาษณ์ หรือออกแถลงการณ์ของฝ่ายประชาชนได้

๒.๒ การใช้สื่อโทรทัศน์

การเคลื่อนไหวของประชาชนจะใช้สื่อโทรทัศน์ได้ในสัดส่วนที่แตกต่างกันมากระหว่างรัฐบาล หน่วยงานราชการ กับฝ่ายประชาชนที่เคลื่อนไหวตรวจสอบ นอกจากนั้น ในกรณีรัฐวิสาหกิจ เช่น การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งมีเงินทุนประชาสัมพันธันับ ๑๐๐ ล้านบาทขึ้นไป สามารถอุปถัมภ์รายการเพื่อรายงานข้อมูลด้านเดียว รวมทั้งรายงานข้อมูลเป็นเท็จผ่านสื่อต่างๆ อยู่เสมอ การมีทีวีเสรี เช่น ITV. และ Nation Channel UBC. ช่อง ๘ ช่วยลดช่องว่างข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงของประชาชนไปในสัดส่วนที่ดีขึ้น รัฐบาลและนักการเมืองยังทำตัวเป็นเจ้าของโทรทัศน์และวิทยุ ทั้งที่เป็นทรัพยากรของชาติตามมาตรา ๔๐

๒.๓ หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์นับเป็นสื่ออิสระ ได้มีการแบ่งพื้นที่ที่เสนอข่าวข้อมูลการเคลื่อนไหวของประชาชนชัดเจนว่าสื่ออื่น แต่ก็ยังมีทัศนคติระแวงการเคลื่อนไหวของประชาชนอยู่ในหลายฉบับ หลายคอลัมน์ และหนังสือพิมพ์บางฉบับก็เป็นของนายทุนที่หนุนพรรคการเมือง หรือเป็นของนักการเมืองเสียเอง นอกจากนั้นการที่หนังสือพิมพ์อยู่ได้ด้วยการขายหน้าโฆษณา ทำให้รัฐวิสาหกิจใหญ่ๆ ใช้งบประมาณอันเป็นผลให้หนังสือฉบับนั้นอาจเสียความเป็นกลางในการเสนอข่าวหรือเสนอข่าวด้านเดียว หรือเสนอข่าวเป็นเท็จโดยไม่รู้ตัว

๓. กระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมของไทยนั้นประกอบไปด้วย ข้าราชการฝ่ายปกครอง ตำรวจ อัยการ ศาล ยังเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อคนในภาคราชการ และตกอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมือง และผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ในหลายกรณีมีการใช้กฎหมายอย่างไม่เสมอภาค ด้วยเหตุนี้ นักการเมือง และข้าราชการที่ถูกตรวจสอบจึงตอบโต้ประชาชนโดยใช้บทบัญญัติในกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่ปกป้องผู้มีอำนาจ ผู้มีอิทธิพล และผู้มีเงิน แม้แต่องค์กรอิสระ เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ก็ดำเนินคดีอย่างไม่ยุติธรรมและไม่เชื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติมาหลายกรณี เห็นได้จากว่า ในคดียุทธคดีมีคนจนมากกว่าคนรวยหรือชนชั้นกลาง

ฉะนั้นประชาชนที่ออกมาเคลื่อนไหวในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม และคัดค้านโครงการใหญ่ๆ ของรัฐ จึงตกเป็นจำเลยในคดีต่างๆ หลายคดี เช่น คดีหมิ่นประมาท คดีบุกรุก คดีก่อการจลาจล คดีกบฏ เป็นต้น ตัวอย่าง นายวีระ สมความคิด นางสาวธนา ไตสีตระกูล นางสาววนิดา ตันติวิททยา พิทักษ์ หรือแม้แต่นายกสภานายความ ยังไม่รวมถึงชาวบ้านในสมัชชาคนจน ซึ่งมีคดีติดตัวกันรวมแล้วนับสิบราย

ตัวอย่างข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐที่ฝ่ายประชาชนถูกฟ้องร้องเป็นคดีความ

๑๕ กันยายน ๒๕๔๑ เจ้าพนักงานตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ซึ่งแต่งตั้งโดย พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ได้ออกหมายจับสมาชิกสมัชชาคนจน ๕ รายในคดีทุจริตเงินค่าทดแทนการสร้างเขื่อนราษีไศล

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวสได้แจ้งความดำเนินคดีต่อตัวแทนสมัชชาคนจน ข้อหาดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำตามหน้าที่ ๑ ราย

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวสได้แจ้งความดำเนินคดีกับนายบุญ นานวน หมอผีประจำกลุ่มชาวบ้านในข้อหาดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำตามหน้าที่ เพราะได้ทำพิธีทางความเชื่อเพื่อเรียกร่องให้พล.ต.ท.เสรีหยุดการกระทำที่เป็นการข่มเหงรังแกคนจน

เมษายน ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวสได้แจ้งความดำเนินคดีกับประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ในข้อหาดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำตามหน้าที่ เพราะประธานครป. ได้ยื่นหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพฤติกรรมมิชอบกรณีใช้อำนาจรังแกประชาชนและวางตัวไม่เป็นกลาง

เมษายน ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวสได้แจ้งความดำเนินคดีนายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ด้วยข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาด้วยเอกสาร

เดือนมิถุนายน ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ได้แจ้งข้อหาเพิ่มเติมกับประธาน ครบ. ในข้อหาว่า ร่วมกันหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาด้วยเอกสาร และนายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ในข้อหาว่า ดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่

๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒ รองผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าแจ้งความต่อ สภ.อ.เมืองขอนแก่น ให้ดำเนินคดีกับแกนนำของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยภาคอีสานจำนวน ๘ คน ข้อหา เป็นแกนนำผู้ชุมนุมเข้าปิดล้อมธนาคารในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ฐานทำให้เศรษฐกิจการเงินของธนาคารเกิดความเสียหายกว่า 300 ล้านบาท

๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวสได้ฟ้องร้อง นายกสภานายความ, นายคณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ, ประธานมูลนิธิวีรชนเพื่อประชาธิปไตย, ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย, นายวิรินทร์ เทียมจรัส ทนายสภานายความ, นายบุญมี ไสภัง สมาชิกคนจนกลุ่มเพื่อนราษฎร, นายบำรุง คะโยธา ที่ปรึกษาสมาชิกคนจน, ประธานสมาชิเกษตรกรอีสาน, บริษัทข้าวสด, บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา น.ส.พ.ข้าวสด ในข้อหา หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาเสนอข่าวว่า "โง่ เง่า เต่า ตุ่น นายพลเสรีดำ ประชาชน" - "สภานายความซี้มืดกม.ให้ฟ้องเสรี ดำประชาชนโง่ เง่า" - "ชวนชักร้อนขอดูแลปากเสรี องค์กรปชต.จี๋สอบ" และ "ชาวบ้านฟ้องแน่เสรี คดีตัวอย่าง ครบ.ซี "ชวน" เชือด"

๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ กรณีพล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ข้าวสดและพวกจำนวน 9 คน ในข้อหา หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาเสนอข่าว

๑๔ มีนาคม ๒๕๔๓ "วันหยุดเขื่อนโลก" ที่ผ่านมา สมาชิกลุ่มน้ำมูล ได้ออกกรณรงค์แจกแถลงการณ์วันเขื่อนโลกบริเวณสันเขื่อนราษีไศลได้ถูก "เจ้าหน้าที่เขื่อนราษีไศล" ชักปืนยิงข่มขู่ชาวบ้าน พร้อมจ่อปืนที่ศีรษะเมื่อชาวบ้านแจ้งความ กลับถูกหัวหน้าเจ้าหน้าที่เขื่อนราษีไศลแจ้งความดำเนินคดีกับชาวบ้าน 3 คน ข้อหา "บุกรุกสถานที่ของราชการและทำร้ายเจ้าพนักงาน"

พฤษภาคม ๒๕๔๓ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต(กฟผ.) เข้าแจ้งความให้ดำเนินคดีกับแกนนำสมาชิกคนจนที่ชุมนุมบริเวณสันเขื่อนปากมูลในการชุมนุม ถึง ๗ ข้อหา

๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ได้มีการแจ้งความดำเนินคดีแกนนำสมาชิกคนจน ๑๑ คน ข้อหาบุกรุกและกักขังหน่วยงานเจ้าพนักงาน

พฤษภาคม ๒๕๔๓ เจ้าหน้าที่โครงการสร้างฝายห้วยนาแจ้งความดำเนินคดีนายันทโชติ ชัยรัตน์และพวก 13 คน ในข้อหาบุกรุกและขัดขวางการทำงานของเจ้าพนักงาน

๓ สิงหาคม ๒๕๔๓ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติป่าภูพาน กรมป่าไม้ แจ้งความให้ดำเนินคดี นายแรมเล็ก นิลนวล กับพวก 9 คน ในข้อหา ร่วมกันบุกรุก กั้นสร้าง แผ้วถาง ยึดถือครอบครองหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ โดยเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้คัดค้านการขอประตัวผู้ต้องหาที่ 1 และศาลมีความเห็นไม่ให้ประกันผู้ต้องหาจนถึงปัจจุบัน

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหารกับพวกรวม 2 คนแจ้งความให้ดำเนินคดีกับนายสมเกียรติ ทวีรัตน์และตัวแทนสมัชชาคนจน 225 คน ในข้อหาร่วมกันเข้าไปในสถานที่ราชการ (ทำเนียบรัฐบาล) ในเวลากลางคืนและไม่ยอมออกไปจากสถานที่นั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามไม่ให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก , มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

พฤศจิกายน ๒๕๔๓ อธิบดีกรมป่าไม้แจ้งความดำเนินคดี นายเหลาโท นิลนวล ที่ปรึกษาสมัชชาคนจน ขอให้หมิ่นประมาทเจ้าพนักงาน กรณีการทำหนังสือร้องเรียนให้สอบสวนพฤติกรรมไม่เหมาะสมของอธิบดีกรมป่าไม้

พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เทศบาลนครหาดใหญ่จังหวัดสงขลาได้แจ้งความดำเนินคดี นายอุเชนทร์ เชียงเสน อดีตเลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กรณีการคัดค้านการจัดทำประชาพิจารณ์โครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย กระทำผิดฐานมั่วสุมตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้ายหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง

๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ นายจ้างได้ฟ้องคดีละเมิดกับลูกจ้างทั้งหมด ๓๗๕ คนและสหภาพแรงงานไทยเกรียง ในข้อหาละเมิด, เรียกค่าเสียหายจำนวน 8,000,000 บาท

๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓ นายจ้างได้ฟ้องคดีอาญากับลูกจ้างจำนวน ๔๘ คน ที่ศาลสมุทรปราการ

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แจ้งความดำเนินคดีกับหนังสือพิมพ์ข่าวสด ด้วยข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาด้วยเอกสาร

ตัวอย่างการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อการตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมของรัฐ ตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๕๐

๑. การเคลื่อนไหวของกลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน

วันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๕๒ ทำการกล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับอธิบดีกรมป่าไม้ กรณีละเว้นไม่ดำเนินคดี ตามกฎหมายกับเจ้าของบ้านสามหลังที่บุกรุกที่อุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี

วันที่ ๑๐ ก.พ. ๒๕๕๒ ทำการกล่าวหาโรงเรียน ผอ.สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป.

วันที่ ๙ มี.ค. ๒๕๕๒ ยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อขอให้สั่งการให้มีการตรวจสอบการทุจริตในสถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ และให้ดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิด และขอให้ทบทวนเพื่อยกเลิกการต่อสัญญาต่างตอบแทนระหว่างกองทัพบกกับบริษัท กรุงเทพโทรทัศน์วิทยุ จำกัด (ช่อง ๗) และให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

วันที่ ๙ มี.ค. ๒๕๕๒ ยื่นหนังสือกล่าวหาโรงเรียนผู้บริหารสถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ ทุจริตในวงราชการ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. กรณีที่ผู้บริหารสถานีวิจัย ช่อง ๕ นำเงินทุนของสถานีวิจัย มาทำการเปิดบริษัทโฮลดิ้ง โดยมีชื่อของผู้บริหารดังกล่าวถือหุ้นบริษัทในนามส่วนตัว

วันที่ ๑๗ มี.ค. ๒๕๕๒ ยื่นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการอาหาร สภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้ตรวจสอบการต่อสัญญาต่างตอบแทนระหว่างกองทัพบกและบริษัท กรุงเทพโทรทัศน์วิทยุ จำกัด ช่อง ๗ นอกจากนี้ยังยื่นหนังสือขอให้ตรวจสอบการที่ผู้บริหารสถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ นำเงินทุนของสถานีวิจัย ไปทำการเปิดบริษัท ททบ. ๕ จำกัด กับทั้งขอให้ตรวจสอบสัญญาหรือสัมปทานที่เกี่ยวข้องกับคลื่นวิทยุโทรทัศน์ ที่สถานีวิจัยโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ ได้ทำกับบริษัทเอกชนภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้แล้ว และขอให้ตรวจสอบกรณีมีผู้แอบอ้างเป็นบุคคลในกองทัพบก ทำการข่มขู่คุกคามทำลายทรัพย์สินของนายวีระ สมความคิด แกนนำกลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการเปิดเผยการทุจริตในช่อง ๕ และการกล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับอดีตแม่ทัพบก กรณีการต่อสัญญาต่างตอบแทนระหว่างกองทัพบกและสถานีวิจัยช่อง ๗

วันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๕๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. เพื่อขอให้พิจารณาบทบาทเรื่องที่ดินกลุ่มพิทักษ์ฯ ได้กล่าวหาโรงเรียน ผอ. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นฯ ว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ

วันที่ ๒๖ พ.ค. ๒๕๕๒ กล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับคณะกรรมการ ป.ป.ป. ต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กรณีมีมติไม่รับเรื่องที่ดินกลุ่มพิทักษ์ฯ ได้กล่าวหาโรงเรียนว่า ผอ. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นฯ ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

วันที่ ๙ มิ.ย. ๒๕๔๒ กล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับนายกเทศบาลนครสมุทรปราการ ต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีที่ได้แต่งตั้งผู้สื่อข่าวคุณสมบัติ ไม่ใช่ผู้เลือกตั้งให้มาเป็นกรรมการตรวจคะแนนตามหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครสมุทรปราการวันที่ ๒ พ.ค. ๒๕๔๒ จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ปล่อยให้มีการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ (ทุจริตโกงการเลือกตั้ง)

วันที่ ๙ มิ.ย. ๒๕๔๒ กล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับอดีตรัฐมนตรีว่าการจังหวัดสมุทรปราการ ต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีที่ได้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราวชุดต่อทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งกรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือด่วนมากให้อดีตรัฐมนตรีว่าการเรื่องนี้ให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่อดีตรัฐมนตรีว่าการ ก็ไม่ยอมปฏิบัติตาม จนเกิดการเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบในที่สุด

วันที่ ๙ มิ.ย. ๒๕๔๒ กล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับคณะกรรมการตรวจคะแนนเลือกตั้งหน่วยที่ ๗ ต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีที่ปล่อยให้มิกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งเข้าไปกระทำการเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง แล้วเอาบัตรเลือกตั้งผิดจำนวนมากที่เตรียมมาใส่ลงไปในหีบดังกล่าวในที่เลือกตั้งหน่วยที่ ๗

วันที่ ๙ มิ.ย. ๒๕๔๒ กล่าวโทษดำเนินคดีอาญากับกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ ต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กรณีที่เข้าไปในที่เลือกตั้งหน่วยที่ ๗ แล้วทำการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งและนำบัตรผิดที่เตรียมมาใส่ลงในหีบดังกล่าว

วันที่ ๒๕ พ.ย. ๒๕๔๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการป.ป.ช. เพื่อขอให้ไต่สวนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีที่อนุมัติให้ยื่นคำผ่านทางด่วนเกินกว่าที่กำหนดในสัญญา

วันที่ ๒ ธ.ค. ๒๕๔๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการป.ป.ช. กล่าวหาผู้บัญชาการสอบสวนกลาง ว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม กรณีมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องกลุ่มบุคคลที่ทำความผิดฐานร่วมกันบุกรุกที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี

วันที่ ๒๓ ธ.ค. ๒๕๔๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กรณีที่ฝ่ายค้านได้อภิปรายเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเฉพาะหนี้สินตามสัญญากู้ยืมกับบริษัท จำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งน่าเชื่อว่าจะไม่ได้มีการกู้ยืมกันจริง

วันที่ ๒๓ ธ.ค. ๒๕๔๒ ยื่นหนังสือต่อหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ เพื่อขอให้ส.ส.จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกจากตำแหน่ง กรณีมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ

๒. การเคลื่อนไหวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

๒๗ พ.ย. ๒๕๔๐ เลขาธิการ ครป. ได้นำร่างเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ เข้ายื่นต่อ นายมาตุต บุญนาค ประธานคณะกรรมการพิจารณา

๑ ธ.ค. ๒๕๔๐ ครป. ร่วมกับ สสส. และ สนนท. จัดเสวนาเรื่อง "กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ : ขอบเขต อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่"

๔ ม.ค. ๒๕๔๑ ครป. ร่วมกับ องค์การพันธมิตร ๘๘ องค์กร ร่วมจัดเสวนา "ทำไมต้องด้านทอ ก๊าซไทย-พม่า" ที่ ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓๑ ม.ค. ๒๕๔๑ ครป. และ เครือข่ายองค์กรประชาธิปไตย เข้ายื่นหนังสือต่อประธานรัฐสภา กรณีคุณสมบัติของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ขึ้นดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่เป็นเพียงศาสตราจารย์พิเศษว่า ขัดกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๖(๓) หรือไม่

๒๒ ม.ค. ๒๕๔๑ ครป. และ ตัวแทน ๘๘ องค์กรพันธมิตร เข้าพบ นาย กช ชวน หลีกภัย ที่รัฐสภา เพื่อให้ตั้งคณะกรรมการระดับชาติมาพิจารณา ทบทวนโครงการทอ ก๊าซไทย-พม่า

๑ ก.พ. ๒๕๔๑ ครป. ร่วมกับ พันธมิตร ๘๘ องค์กร จัดแสดงคอนเสิร์ต เปิดความจริงทอ ก๊าซไทย-พม่า

๑๐ ต.ค. ๒๕๔๑ ครป. ได้ร่วมกับ คณะกรรมการ ๒๕ ปี ๑๔ ตุลา. จัดงาน "วันครบรอบ ๑ ปี รัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน" ขึ้น ณ ห้องสนามหลวง และ จัดทำโครงการ "ติดตามตรวจสอบผลการปฏิรูปการเมืองไทย ในวาระครบ ๑ ปี รัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่"

๑๙ พ.ย. ๒๕๔๑ ครป. ร่วมกับ สนนท. สสส. และ มอช. จัดเสวนา "สัญญาของ ๗ สี่ กฎหมายเปิดช่อง หรือคนจ้องทุจริต" ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ม.ธ.)

๒๘ ธ.ค. ๒๕๔๑ ครป. จัดเวทีสัมมนา สิทธิเสรีภาพของประชาชน และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน ณ คณะนิติศาสตร์ มธ.

๒๐ ม.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับ กป.อพช. จัดเวทีเสวนา "ร่างกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจชายชาติจริงหรือ" ณ ห้องสุจิตรา มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอช.)

๒๑ ม.ค. ๒๕๔๒ ครป. จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ" ณ รัฐสภา

๒๗ ม.ค. ๒๕๔๒ ครป. ออกแถลงการณ์คัดค้านร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ที่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ ซึ่งก่อนหน้าที่ร่าง พ.ร.บ. ปปช. ก็ให้นายกฯ เป็นผู้รักษาการ ซึ่งถ้าเป็นไปตามนี้แล้วองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ก็คงจะถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองอย่างแน่นอน

๓๑ ม.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตย จัดแถลงข่าวเรียกร้องให้สามรัฐมนตรีที่ถูกอภิปราย ไม่ไว้ใจ คือ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รว.คลัง, พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รว.มหาดไทย, นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รว.คมนาคม ลาออกจากตำแหน่ง เพราะสอบไม่ผ่านในสายตาดังกล่าวและองค์กรประชาชน

๓ ก.พ. ๒๕๔๒ ได้ยื่นจดหมายเปิดผนึกถึง นายกษ ขวน หลีกภัย ขอให้พิสูจน์ความโปร่งใสในการบริหารงานราชการแผ่นดิน และเปิดเผยข้อความตกลงลับ (Side Letter) ที่มีถึง IMF.

๕ ก.พ. ๒๕๔๒ ครป. ยื่นหนังสือถึงผู้จัดการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF.) เรื่องขอให้เปิดเผยบันทึกข้อตกลงลับ (Side Letter)

๑๔ ก.พ. ๒๕๔๒ ครป. แถลงข่าวร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก และ กป.อพช. กรณีคัดค้าน "เงินกู้จาก ADB. กับเงื่อนไขการออก พรบ. ทรัพยากรน้ำ" ณ ห้องสุจิตรา มอส.

๑๔ ก.พ. ๒๕๔๒ ครป. ยื่นข้อเสนอต่อ ฯพณฯ วันมูหะมัด นอร์ มะทา ประธานรัฐสภาเพื่อให้แก้ไขข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ณ รัฐสภา เพื่อให้มีตัวแทนของประชาชนที่เข้าชื้อกัน ๕๐,๐๐๐ ชื่อ เสนอกฎหมายให้เป็นกรรมาธิการวิสามัญได้

๑๘ ก.พ. ๒๕๔๒ ครป. จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "ศาลรัฐธรรมนูญ" ณ คณะนิติศาสตร์ มธ.

๑๙ ก.พ. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับ คณะนิติศาสตร์ มธ. จัดโครงการติดตามการปฏิรูปการเมือง เรื่อง "ผู้ตรวจการรัฐสภาและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน" ณ รัฐสภา

๑ มี.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับ สนนท. จัดเวทีประชาชนคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่ศาลากลาง จ.ประจวบคีรีขันธ์

๓ มี.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับ สสส. และ สนนท. จัดเสวนาเรื่อง "กรณีข้อพิพาทโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : ปัญหาและทางออกการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ" ณ ห้องจิตติ ดิงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๘ มี.ค. ๒๕๔๒ ครป. จัดเวทีเสวนาในหัวข้อ "การทุจริตการเลือกตั้ง ส.ว. : กกต.จะจัดการอย่างไร" ณ ห้องทับทิม โรงแรมรัตนโกสินทร์ และร่วมจัดเสวนา หัวข้อ "คณะกรรมการสรรหา(ในดวงใจ) ตาม ม.๔๐ "โดยองค์กรร่วมจัดได้แก่ มอส. และคณะวารสารศาสตร์ มธ.

๑๘ มี.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มธ. จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "ศาลปกครอง" ณ รัฐสภา

๑๙ มี.ค. ๒๕๔๒ ครป. ร่วมกับ สนนท. คณะนิติศาสตร์ มธ. และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัด "สัมมนาเชิงปฏิบัติการ พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย" ที่อาคารรัฐสภา ๒

๕ เม.ย. ๒๕๔๒ จัดอภิปรายเรื่อง "กรณีเสธ.หนัน : สบิวิตหรือผลพวงการปฏิรูปการเมือง"

๒๒ เม.ย. ๒๕๔๒ จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน" ณ คณะนิติศาสตร์ มธ.

๒ พ.ค. ๒๕๔๒ ออกแถลงการณ์ประณามการทุจริตการเลือกตั้ง สท. เมืองสมุทรปราการว่าเป็นการทำลายการปฏิรูปการเมือง และทำลายเจตนารมณ์ของชาวปากน้ำและยังเรียกร้องให้กระทรวงมหาดไทยสั่งให้การเลือกตั้งทุกหน่วยเป็นโมฆะ

๓-๕ พ.ค. ๒๕๔๒ ครป. เข้าร่วมงานเวทีวิชาการคู่ขนาน กรณีการประชุมตัวแทนสภาผู้ว่าการธนาคารพัฒนาเอเชีย โดยเน้นประเด็นของโครงการเงินกู้ เอดีบี. กับผลกระทบต่อประเทศไทย

๑๒ พ.ค. ๒๕๔๒ นายพิภพ ธงไชย ประธาน ครป. และ อ.สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ เข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในคดีที่ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติฟ้องว่าคู่มือเงินเจ้าพนักงานกรณีของนายพิภพ ธงไชย อันเนื่องมาจากเป็นตัวแทนเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตย และองค์กรประชาชน ๑๐ องค์กรยื่นหนังสือต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในวันที่ ๑๒ พ.ค. ๒๕๔๒ เพื่อให้ตั้งกรรมการสอบวินัย พล.ต.ท.เสรี ว่าเข้าข่ายประพฤตินิষอบ ใช้อำนาจรังแกประชาชนหรือไม่

๒๑ พ.ค. ๒๕๔๒ ครป. จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "การปฏิรูปสื่อสารมวลชน" ณ คณะนิติศาสตร์ มธ.

๓๑ พ.ค. ๒๕๔๓ คปร. ร่วมประชุมเรื่อง "คณะกรรมการสรรหา ตามมาตรา ๙ ตาม พ.ร.บ. จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓" ณ ตึกเอนกประสงค์ชั้น ๔ มธ.

๑ มิ.ย. ๒๕๔๓ ได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมสัมมนา "การเลือกตั้งระบบใหม่" : ปัญหาและแนวทางแก้ไข" จัดโดย กกต. ณ ห้องภัทรวิทย์ตึก โรงแรมโซลทวิน ทาวเวอร์

๑๑ มิ.ย. ๒๕๔๓ ครป. ร่วมกับคณะกรรมการติดตามมาตรา ๔๐ ได้จัดเวทีแถลงข่าวในประเด็นความขัดแย้งระหว่างบริษัท ITV. กับ บริษัทชิน คอปเปอร์เรชั่น จำกัด และผลประโยชน์ของสาธารณชน

๒๔ มิ.ย. ๒๕๔๓ ครป. ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มธ. จัดเวทีสัมมนาเรื่อง "การปฏิรูประบบราชการและการปกครองส่วนท้องถิ่น" ณ รัฐสภา

๒๙ มิ.ย. ๒๕๔๓ ครป. นำโดยประธาน ครป. เข้ายื่นหนังสือต่อ กกต. เพื่อคัดค้านการแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้ง

๓๐ มิ.ย. ๒๕๔๓ ครป. เข้าร่วมรับฟังความเห็นต่อร่างกฎหมายประกอบกรการวิทยุโทรทัศน์ ณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๙-๓๑ ก.ค. ๒๕๔๓ ครป. และเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยได้จัดการชุมนุมใหญ่ที่ท้องสนามหลวง มีการปราศรัยถึงความล้มเหลวจากการบริหารงานของรัฐบาล การทำลายการปฏิรูปการเมือง การขัดขวางการใช้รัฐธรรมนูญ ทั้งจากผู้ใช้แรงงาน ชาวนา นักวิชาการ และนักธุรกิจ โดยมีประชาชนเข้าร่วมมากกว่า ๑๐,๐๐๐ คน

๘-๑๐ ธ.ค. ๒๕๔๓ ครป. จะจัดการฝึกอบรมเรื่อง "การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน"

ม.ค.-มี.ค. ๒๕๔๔ ครป. จะจัดฝึกอบรมเรื่อง "การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน" กับเครือข่าย ครป. ทั้ง ๕ ภาค

๓. การเคลื่อนไหวของกลุ่มลูกศิษย์ หลวงตามหาบัว

๓.๑ ขอให้ดำเนินคดีกับนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ในข้อหา ใช้อำนาจขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗, ๒๘, ๓๐, ๔๘, ๒๐๑, ๒๐๕ และ ๒๑๒

๓.๒ รวบรวมประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๔) เพื่อให้มีมติตามมาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามมาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่งได้

๔. การเคลื่อนไหวขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชันและตรวจสอบผู้ใช้อำนาจรัฐ

๔.๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ ดำเนินการยื่นหนังสือประธานวุฒิสภา เพื่อให้ทำการตรวจสอบ รัฐมนตรีจำนวน ๑๐ ท่าน ว่าขาดคุณสมบัติการเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ หรือไม่

๔.๒ ดำเนินการยื่นหนังสือกับ ปปช. เพื่อให้ทำการตรวจสอบบริษัทที่เกี่ยวข้องกับรัฐมนตรีทั้ง ๑๐ ท่าน ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐมนตรีทั้ง ๑๐ ท่าน หรือไม่

นอกจากนี้ ยังมีการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ เช่น กลุ่มอนุรักษนิยม , ๓๐ องค์กรพัฒนาเอกชน, มูลนิธิที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม, มูลนิธิเกี่ยวกับสุขภาพและผู้บริโภค, มูลนิธิเกี่ยวกับเกษตรกร, สมัชชาคนจน, องค์กรประชาธิปไตย, องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในชนบทและในเมืองหลวง, กลุ่มนักวิชาการภาคต่างๆ , สนนท. คณะทำงานติดตามมาตรา ๔๐ ฯลฯ ซึ่งองค์กรประชาชน องค์กรนักศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรนักวิชาการ องค์กรนักธุรกิจเพื่อประชาธิปไตย ได้เคลื่อนไหวอย่างขยันขันแข็งตลอด ๓ ปี ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ซึ่งไม่ขอนำรายละเอียดมาเสนอในที่นี้

ข้อเสนอแนะ

การเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยอาศัยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และอ้างถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ตลอดระยะเวลา ๓ ปี ที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ต้องมีการแก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในหลายมาตราทุกฉบับ เพราะเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติขัดกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ บางฉบับก็ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งควรมีการทำวิจัยก่อนเสนอแก้ไขในรัฐสภาใหม่

๒. พรรคการเมืองควรมีนโยบายให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมาธิการพิจารณากฎหมายในสัดส่วนของพรรคการเมือง โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย สัดส่วนอาชีพ สัดส่วนภูมิภาค สัดส่วนผู้พิการและ สัดส่วนคนจน แต่ไม่ใช่มาจากห้วคณะแนของพรรคการเมือง โดยจะใช้หลักการที่มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๐ เป็นเจตนารมณ์ของพรรคการเมือง ก็ได้

๓. สัดส่วนหรือพื้นที่ของภาคประชาชนในองค์กรอิสระในอนาคต ต้องแก้ไข ให้มีภาคประชาชนเข้าไปมากขึ้น มิฉะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะถูกกล่าวหาว่า เป็นรัฐธรรมนูญของชนชั้นนำ ชนชั้นขุนนาง และนักการเมือง ไม่ใช่รัฐธรรมนูญของประชาชน ตามที่กล่าวอ้าง

๔. ต้องเร่งให้มีการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดไว้ในมาตราต่างๆ โดยเร็ว และต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกพระราชบัญญัตินั้นๆ ด้วย

๕. ต้องมีการตราพระราชบัญญัติตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้น เช่น องค์กรอิสระข้อมูลข่าวสาร องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค องค์กรอิสระสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ องค์กรอิสระประชาพิจารณ์ เป็นต้น

๖. องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ต้องมีงบประมาณสนับสนุน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน ให้ทำงานคู่ขนานไปกับองค์กรอิสระ เช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะการทำงานขององค์กรอิสระจะประสบความสำเร็จ ถ้าได้รับการสนับสนุน และการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเสริม และจะเป็นทิศทางใหม่ในการสร้าง พลังทางสังคม ให้เป็นพลังที่ทำให้การเมืองสะอาด ระบบราชการสะอาด ระบบธุรกิจสะอาด นั่นคือรากฐานของสังคมโปร่งใสไร้ทุจริต เพราะพลังทางการเมือง พลังทางราชการ อ่อนล้าในการทำความถูกต้อง และเป็นธรรม

๗. ต้องเร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ให้รับใช้ประชาชน และนำพาสังคมไปสู่ความสงบ ความสุข ความเป็นธรรม และสันติธรรม จนเป็น สังคมสันติประชาธรรม ได้ในที่สุด

๘. การได้สังคมในอุดมคติ ต้องมาจากการต่อสู้ของประชาชนที่เสียเปรียบ ซึ่งยากจะเป็นที่พอใจของชนชั้นที่ได้เปรียบ และสื่อกลางที่ทำให้ทำความเข้าใจในเรื่องนี้คือ สื่อมวลชน ซึ่งต้องเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนที่เสียเปรียบ ได้บอกกล่าวกับสังคมในความทุกข์ยากของเขา การปฏิรูปสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ตามมาตรา ๔๐ ต้องทำอย่างจริงจัง มิฉะนั้น วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของชาติ ทรัพย์สินของประชาชน ก็จะกลายเป็นทรัพย์สินและกระบอกเสียงของชนชั้นที่ได้เปรียบ หรือชนชั้นผู้มีอำนาจในสังคม จนอาจจะกลายเป็น “กระทรวงแห่งความจริง ที่ทำหน้าที่แกล้งชาวเทีจ” ตามคำกล่าวของยอร์ช ออเวล (George Orwell) นักเขียนชาวอังกฤษ ก็จะเป็นความจริงในสังคมไทย

๙. การตรากฎหมายและการตรวจสอบการบิดเบือนการใช้อำนาจ (Abuse of Power) ของนักการเมือง ข้าราชการ และคณะในองค์กรอิสระ จะต้องทำได้ มิฉะนั้นบทบัญญัติต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ จะถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดและไม่เป็นธรรมต่อประชาชนที่เสียเปรียบ

๑๐. องค์ความรู้ในเรื่องรัฐธรรมนูญ จะต้องสร้างขึ้นให้ได้ โดยอาศัยการวิจัยอย่างรัดกุม พร้อมกันนี้ก็สร้างขบวนการเรียนรู้สาระแห่งระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วม เข้าไปในจิตใจและสำนึกของประชาชน มิฉะนั้นนักวิชาการชั้นนำจะนำสาระของรัฐธรรมนูญมาบิดเบือน ที่เรียกว่า “การบิดเบือนความรู้” (Abuse of Knowledge)

๑๑. สังคมไทยต้องสร้างพรรคการเมืองทางเลือก ที่เป็นทางออกของคนยากจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะพรรคการเมืองในกระแสหลักขณะนี้ เป็นพรรคการเมืองของชนชั้นนำและผู้มีอำนาจ

๑๒. สังคมไทยต้องตระหนักว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้นกำหนดให้ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” เราต้องเคารพหลักการนี้ และทำให้เป็นจริง โดยยกเลิกกฎเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ที่ปิดกั้นเจตนารมณ์นั้น พร้อมกันนี้ ต้องช่วยกันขยายพื้นที่ของการเมืองภาคประชาชนให้กว้างขวางไปกว่าพื้นที่ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย พลังทางสังคมที่จะผลักดันให้เกิดการสร้างสังคมโปร่งใสไร้ทุจริต และการใช้อำนาจที่เป็นธรรมจึงจะเกิดขึ้นจริง

บทสรุป

การเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยใช้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้ทำให้ประชาชนที่รับเคราะห์กรรมจากการพัฒนาประเทศ เรียนรู้และตื่นตัวในสิทธิเสรีภาพอย่างฝั่งรากลึก ประชาชนได้บทเรียน และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของชนชั้นกลาง ชนชั้นสูงผู้มีอำนาจ ที่มาในนามนักการเมือง นักธุรกิจ และข้าราชการประจำ ตลอดระยะเวลา ๓ ปี

ประชาชนเรียนรู้ว่า รัฐธรรมนูญถึงแม้จะเขียนเป็นตัวอักษรไว้ดี แต่ผู้มีอำนาจจะไม่ใส่ใจ นอกจากการตื่นตัวของประชาชนมากำหนด ที่จะเป็นผู้นำพาอักษรที่รจนาไว้อย่างไพเราะในรัฐธรรมนูญมาบังคับให้ผู้มีอำนาจปฏิบัติตาม

ประชาชนเรียนรู้ว่า พลังทางสังคมที่ประชาชนช่วยกันถักทอและสร้างขึ้นเท่านั้น ที่จะเป็นพลังนำพาสังคมไปสู่อุดมคติได้ หากชนชั้นกลางหรือผู้มีอำนาจอื่นใดไม่

ประชาชนเรียนรู้ถึงพลังของตนเองจากการเคลื่อนไหวอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่องยาวนาน จึงจะสามารถสู้กับนักการเมือง ข้าราชการประจำ และนักธุรกิจ ที่ทุจริตคอร์รัปชัน ให้อยู่ในกติกาของกฎหมายที่เป็นธรรม

ประชาชนเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางชนชั้น ระหว่างชนชั้นนำ ชนชั้นกลาง กับชนชั้นยากจน หรือชนชั้นที่เสียเปรียบ ว่าความต่างต่างนั้นไม่ใช่เป็นความแตกต่างในทรัพย์สินเงินทองหรือวิถีชีวิตเท่านั้น แต่เป็นความแตกต่างในวิถีคิด ในจิตสำนึก และโลกทัศน์ ช่องว่างนี้นับวันจะกว้างขวางขึ้น ถ้าสังคมไม่ช่วยกันแก้ไข การแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะนำพาสังคมไปสู่ความโปร่งใส ประชาชนยังต้องทำงานเพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นอีกหลายเหตุ หลายปัจจัย แต่ขอให้เชื่อเถิดว่า ประชาชนนั้นรักสันติ และนิยมการแก้ไขปัญหาแบบสันติวิธี นอกจากชนชั้นนำจะผลักดันประชาชนให้ใช้วิธีที่ตรงข้ามเท่านั้น

ประชาชนเรียนรู้การเคลื่อนไหวเพื่อให้สังคมดีขึ้น ว่ายังคงถูกตอบโต้จากระบบอย่างรุนแรงได้อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการโต้ตอบโดยใช้กฎหมาย ใช้กระบวนการยุติธรรม หรือใช้อาวุธ ประชาชนยังเป็นเหยื่อของความอยุติธรรม ดังข้อเขียนของวิกเตอร์ ฮูโก (Victor Hugo) ในนวนิยายเรื่องเหยื่ออธรรม (Les Misérables) อยู่จนบัดนี้ ซึ่งเราทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข มิฉะนั้นสังคมในอุดมคติก็ในวันจะถอยห่างจากสังคมไทยไปเรื่อยๆ

ประชาชนเริ่มจะเรียนรู้ ว่าความเป็นธรรมในสังคมนั้นจะได้มาด้วยการจัดโครงสร้างทางสังคมใหม่ เพราะความเลวร้ายที่มีอยู่ในสังคมขณะนี้ มีสาเหตุหลักอยู่ที่โครงสร้างที่อยุติธรรม

ประชาชนยังมีความมั่นใจว่า วิจารณ์ญาณโดยรวมของสังคมยังถูกต้องและเป็นธรรมอยู่ แต่ที่บิดเบือนไป เพราะการเรียนรู้ของสังคมในเรื่องความจริง ความงาม ความถูกต้อง ได้ถูกปิดกั้น ฉะนั้นเราต้องช่วยกันทะลายกำแพงแห่งความชั่วร้ายนี้ ความจริง ความงาม และความถูกต้องก็จะกลับคืนมา